SPORT VA JISMONIY TARBIYA TA'LIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ORQALI MOTIVATSIYANI OSHIRISH MEXANIZMLARI

Ilmiy maslahatchi**: Ernazarova M. J**
ORCID ID: 0009-0001-6591-7480
ChDPU Umumiy pedagogika kafedrasi o'qituvchisi
Karimberdiyev Xavasbek Sherzod o'g'li
havasbek779@icloud.com
Abdumalikov Otabek Hasan o'g'li
abdumalikovotabek757@gmail.com
Xakimjonov Muhammadyusuf Abdamutxoja o'g'li
xakimjanovmuhammadyusuf82@gmail.com

Annotatsiya : Mazkur maqolada sport va jismoniy tarbiya ta'limida raqamli texnologiyalar orqali o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish mexanizmlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda mobil ilovalar, fitnes trekerlar, sun'iy intellekt asosidagi monitoring tizimlari hamda gamifikatsiya elementlarining o'quv jarayoniga ta'siri yoritilgan. Shuningdek, raqamli vositalarning o'quvchilarning jismoniy faolligi, qiziqishi va o'z-o'zini rivojlantirish motivatsiyasiga ta'siri ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar, motivatsiya, jismoniy tarbiya, sport ta'limi, gamifikatsiya, sun'iy intellekt, fitnes trekerlar, mobil ilovalar.

АННОТАЦИЯ: В данной статье анализируются механизмы повышения мотивации учащихся в системе физического воспитания и спортивного образования с использованием цифровых технологий. Рассматривается влияние мобильных приложений, фитнес-трекеров, систем мониторинга на основе искусственного интеллекта и элементов геймификации на учебный процесс. Также обосновано влияние цифровых средств на физическую активность, интерес и саморазвитие учащихся.

Ключевые слова: цифровые технологии, мотивация, физическая культура, спортивное образование, геймификация, искусственный интеллект, фитнес-трекеры, мобильные приложения.

ABSTRACT : This article analyzes the mechanisms for increasing students' motivation in physical education and sports education through digital technologies. The study examines the impact of mobile applications, fitness trackers, artificial intelligence-based monitoring systems, and gamification elements on the learning process. It also highlights the influence of digital tools on students' physical activity, engagement, and self-development motivation.

Keywords: digital technologies, motivation, physical education, sports education, gamification, artificial intelligence, fitness trackers, mobile applications.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarning o'quv faoliyatiga bo'lgan qiziqishi va motivatsiyasini oshirish muhim pedagogik muammolardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Ayniqsa, sport va jismoniy tarbiya ta'limida o'quvchilarning faolligi, muntazam ishtiroki va jismoniy mashg'ulotlarga ijobiy munosabatini shakllantirish bevosita ularning motivatsion darajasiga bog'liqdir. An'anaviy o'qitish usullari ko'pincha o'quvchilarning individual ehtiyojlari va qiziqishlarini to'liq hisobga ololmagani sababli, ularning jismoniy faolligini barqaror

ta'minlashda yetarli samaradorlikni bermasligi kuzatiladi.So'nggi yillarda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi ta'lim tizimiga tub o'zgarishlar olib kirib, o'quv jarayonini yanada interaktiv, moslashuvchan va o'quvchiga yo'naltirilgan shaklda tashkil etish imkonini bermoqda. Xususan, mobil ilovalar, fitnes trekerlar, sun'iy intellekt asosidagi monitoring tizimlari va gamifikatsiya elementlari sport va jismoniy tarbiya ta'limida o'quvchilarning qiziqishi hamda motivatsiyasini oshirishda samarali vosita sifatida qo'llanilmoqda. Ushbu texnologiyalar o'quvchilarga o'z natijalarini real vaqt rejimida kuzatish, shaxsiy yutuqlarini baholash va o'z ustida ishlash imkonini yaratadi.

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqot sport va jismoniy tarbiya ta'limida raqamli texnologiyalar orqali o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish mexanizmlarini ilmiy asosda o'rganishga qaratilgan bo'lib, unda kompleks metodologik yondashuv qo'llanildi. Tadqiqotning metodologik asosini tizimli, shaxsga yo'naltirilgan va faoliyatga yo'naltirilgan yondashuvlar tashkil etadi. Ushbu yondashuvlar orqali o'quvchilarning individual xususiyatlari, ularning o'quv faoliyatidagi faolligi hamda motivatsion jarayonlari o'zaro bog'liq holda tahlil qilindi.

Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlardan foydalanildi:[1]

- Nazariy tahlil metodi
- Pedagogik kuzatuv
- So'rovnoma (anketa)
- Qiyosiy tahlil
- Statistik tahlil

So'nggi yillarda sport va jismoniy tarbiya ta'limida raqamli texnologiyalarni qo'llash masalasi xalqaro ilmiy tadqiqotlarda keng yoritilmoqda. Xususan, UNESCO (2021) va OECD (2021) hisobotlarida ta'lim jarayoniga raqamli texnologiyalarni joriy etish o'quvchilarning motivatsiyasi va o'quv faoliyatiga jalb etilishini oshirishda muhim omil ekanligi ta'kidlangan. Holmes va hammualliflar (2020) sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim jarayonida adaptiv o'qitish imkoniyatlarini kengaytirishini, bu esa o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish orqali motivatsiyani oshirishga xizmat qilishini qayd etadi. Luckin (2021) esa raqamli texnologiyalar yordamida o'quvchilarning o'z-o'zini nazorat qilish va refleksiya qilish ko'nikmalari rivojlanishini ilmiy asoslaydi.

Motivatsiya masalasida Deci va Ryan (2021) tomonidan ishlab chiqilgan o'zini o'zi belgilash nazariyasi muhim o'rin tutadi. Ushbu nazariyaga ko'ra, o'quvchilarning ichki motivatsiyasi ularning mustaqillik, kompetentlik va ijtimoiy aloqadorlik ehtiyojlari qondirilganda kuchayadi.Raqamli texnologiyalar aynan ushbu ehtiyojlarni qondirishga xizmat qilishi bilan ahamiyatlidir.Mahalliy olimlardan Abduqodirov (2022), Xoliqov (2021) va Yo'ldoshev (2020) o'z tadqiqotlarida raqamli ta'lim texnologiyalarining pedagogik jarayonga ijobiy ta'sirini, xususan, o'quvchilarning qiziqishi va faolligini oshirishdagi rolini ta'kidlab o'tganlar.[2]

Shuningdek, gamifikatsiya elementlari bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar o'yin mexanizmlarining o'quvchilarda raqobat, qiziqish va ishtirokni kuchaytirishini ko'rsatadi. Bu esa sport va jismoniy tarbiya ta'limida ayniqsa muhim ahamiyat kasb etadi, chunki ushbu fan bevosita faoliyat va harakat bilan bog'liq.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari sport va jismoniy tarbiya ta'limida raqamli texnologiyalar motivatsiyani oshirishning samarali vositasi ekanligini tasdiqlaydi. Xususan, raqamli texnologiyalar orqali

tashkil etilgan mashg‘ulotlar o‘quvchilarning ichki motivatsiyasini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. Bu natijalar zamonaviy motivatsiya nazariyalari, xususan, o‘zini o‘zi belgilash nazariyasi bilan mos keladi. Biroq, tadqiqot davomida ayrim muammolar ham kuzatildi. Jumladan:

- texnik vositalarning yetarli emasligi;
- o‘qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish zarurati;
- o‘quvchilarda texnologiyaga haddan tashqari bog‘liqlik ehtimoli;
- ma’lumotlar xavfsizligi va etik masalalar.

Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar o‘qituvchini to‘liq almashtirmasligi, balki uning faoliyatini qo‘llab-quvvatlovchi vosita sifatida xizmat qilishi ta’kidlandi. Eng yuqori samaradorlik o‘qituvchi va texnologiya o‘rtasidagi uyg‘unlikda namoyon bo‘ladi.[3]

Tadqiqot davomida sport va jismoniy tarbiya ta’limida raqamli texnologiyalar orqali motivatsiyani oshirish mexanizmlarining samaradorligi amaliy jihatdan o‘rganildi. Olingan natijalar shuni ko‘rsatdiki, raqamli vositalardan tizimli foydalanish o‘quvchilarning jismoniy faolligi va o‘quv jarayoniga jalb etilish darajasini sezilarli oshiradi.

XULOSA

Mazkur tadqiqot natijalariga ko‘ra, sport va jismoniy tarbiya ta’limida raqamli texnologiyalar orqali o‘quvchilarning motivatsiyasini oshirish samarali va istiqbolli pedagogik yo‘nalishlardan biri ekanligi aniqlandi. Raqamli vositalar, xususan mobil ilovalar, fitnes trekerlar, sun’iy intellekt asosidagi monitoring tizimlari va gamifikatsiya elementlari o‘quvchilarning jismoniy faolligini oshirish, darslarga qiziqishini kuchaytirish hamda o‘z-o‘zini rivojlantirishga bo‘lgan intilishini rag‘batlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan o‘quv jarayoni o‘quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish, ularning natijalarini real vaqt rejimida kuzatish va baholash imkonini beradi. Bu esa o‘quvchilarda o‘z faoliyatiga nisbatan mas’uliyat hissini shakllantirib, ichki motivatsiyaning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarni joriy etishda bir qator muammolar ham mavjud bo‘lib, ular orasida texnik infratuzilmaning yetarli emasligi, o‘qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish zarurati, shuningdek, ma’lumotlar xavfsizligi va etik masalalar alohida e’tiborni talab etadi. Ushbu muammolarni bartaraf etish orqali raqamli texnologiyalarning ta’lim jarayonidagi samaradorligini yanada oshirish mumkin.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. Abduqodirov, A. A. (2022). *Raqamli ta’lim texnologiyalari*. Toshkent, C. 25–32.
2. Xoliqov, A. (2021). *Pedagogik mahorat va innovatsion texnologiyalar*. Toshkent, C. 40–48.
3. Yo‘ldoshev, J. G‘. (2020). *Pedagogik texnologiyalar asoslari*. Toshkent, C. 15–22.
4. Karimova, Z. T. (2022). Ta’limda sun’iy intellektdan foydalanish muammolari. *Ilmiy maqola*, C. 55–60.